

Tomaž Šalamun
KDAJ
Izbrane pesmi

izbrala Tomaž Šalamun in Aleš Šteger

Metki

Poker
1966

Utrga se luč
zdrobi se kamen
skoz tvojo senco steče reka
in tuja sonca vžigajo svetlobo
nihče ne ve kako si prišel tja
toda kjerkoli si
v karkoli so te vpeli
samo to veš
da moraš

Mrk

I

Utrudil sem se podobe svojega plemena
in se izselil

Iz dolgih žebljev
si varim ude novega telesa.
Iz starih cunj bo drobovje.
Nagniti plašč mrhovine
bo plašč moje samote.
Oko si izderem iz globine močvirja.
Iz prežrtih plošč gnusa
si bom postavil kolibo.

Moj svet bo svet ostrih robov.
Krut in večn.

II

Vzel si bom žebļjev,
dolgih žebļjev
in jih zabijal v svoje telo.
Čisto narahlo,
čisto počasi,
da bo trajalo dlje.
Naredil si bom natančen načrt.
Tapeciral se bom vsak dan
na primer kakih deset kvadratnih centimetrov.

Potem bom vse zažgal.
Gorelo bo dolgo,
gorelo bo sedem dni.
Ostali bodo samo žebļji,
spajkani, zarjaveli vsi.
Tak bom ostal.
Tak bom vse preživel.

III

Na črnih livadah
visijo plahte oprane ljubezni.

Nikogar ne pustim na svojo gmajno.

Tudi ti nisi nikoli hodila po moji travi,
da ne boš mislila.

Vedno samo po zidku.

Po zidku navzgor.

Po zidku navzdol.

Po zidku levo.

Po zidku desno.

Vedno samo po zidku.

V

Prokletstvo zadnje zrelosti,
prokletsvo igre.
Pribilo te je kot člen v verigo,
prokletstvo tuje preteklosti,
prokletstvo tvoje preteklosti.
Odtrgaj se in te bo požrlo.
Razkleni se in te bo pokopalo.
Stoj in se ti bo izteklo,
utripajoči rep mrtve kače.
Izskoči in tuje pesmi bodo
teptale tvoje telo.
Ostani in rodil boš gobice.

Poker

VI

Človek je dolžan biti
zdrav močan in pameten
o oče moj
kot da sem tvoj prapravnuk
in to morje
s svojim toplim vlačugarskim vonjem
aprila ko se zbudi
in junija ko pride maestral
ta najbolj zreli veter
comandano lori de montagna
je rekel star ribič
in res
kot kobilice ob nedeljah pridrvijo
in pomakajo noge vanj
 noge vanj
 noge vanj
vsako nedeljo noge vanj
marinai dell'acqua dolce
bonaca mehka topla bonaca
quel vecchio che gaveva 'l parangal xe morto
in Piero tvoja barka
in siora Pesaro
ki ni mogla prenesti ribjega olja
svet bo posrkal nekdo drugi
svet bo posrkal nekdo drugi

VII

Ribe plavajo naravnost
ali globlje v reko

Tam za hribi je tako kot tukaj
hočem reči ravno, brez poletja
ribe v vodi, ptice v zraku
in na cesti kamni

Videl sem Niniche od daleč
ko je bil že mrtev
rekli so da vzhaja sonce
česar ne verjamem

Blazno fine so sinice
mak in smisel za rumeno
če pa že odgrizneš popek
ga izpljuni

X

Zgoraj na gmajni stal si
vrtel med prsti gore ceste in nebo
pretrd za hrepenenje
mehak za smrt

kamen ostane
ostane sled

na hrbtu zleknjen
s stopali se igraš Simonides

zastonj si ljubil veter

iz peska bo prišel

iz peska

prerok sveta
otekli jezik večnosti
do popka mu visi
utripa kot nihalo ur

odrešen živih
zaprt za bit stvari

parce mihi Domine quia Dalmata sum
kristjan ali mornar
ta zatrapan v boga
ta v bela stegna žensk

vijolice ah vijolice

spomin srka vetrove
kaič na boku
prepereli les

in dolgo dolgo tuljenje siren

Montanara

Montanara

Gobice

I

Bila je blazna vročina
to moram namreč povedati

Hodimo v čredi kot govedo
nekateri pobožni
nekateri pa tudi ne
kot pač koga prime

On pourrait bien y mettre un taxi
debela Tevtonka pade pa kar skupaj
MOLČE
to mi je blazno vseč taka resnost

Bila je blazna vročina
to moram namreč povedati

Sine se pa pelje v kočiji za dvesto lir
c'est quand même drôle tout ça
in že se prikaže sv. Frančišek s ptički
izstopi iz konzerve Simmenthal in zapre pokrov
poverello coi suoi occhi ingenui
blazno mi je vseč
ta poslednji konstruktivni tip
v evropski zgodovini

Bila je blazna vročina
to moram namreč povedati.

II

Namreč tako je s to zadevo
najboljše stvari so gobice
gobice v juhi
nič nič nič nič

fiuuuuu ena gobica
en zelen peteršiljček v smokingu
pa dolgo dolgo časa tema
potem stečejo po snažilko
ki je za to odgovorna
nič nič nič nič

fiuuuuu še ena gobica
zdrava sicer
le kri ni ena A
ker je prebolela hepatitis
Težke so te gobice
težke v božjo mater

III

Odstranili bomo čevlje z gumo
zakaj takih se več ne nosi
in smrt in muhe
ki nimajo urejenih pristanišč

odstranili bomo nekatera neumna števila
tako da bomo končno lahko zadihali
in svobodno šteli
ena dva tri sedemnajst
odstranili bomo vse besede
ki imajo manj kot pet črk
zakaj popolnoma jasno je
da se take besede samo valjajo
in planine

odstranili bomo krog
ker imamo kvadrat
ker zakaj bi imel človek
eno nogo takšno
in drugo nogo takšno
in popoldne
ker takrat sonce zakaj

odstranili bomo vranico
ker kaj bi z vranico

ko pa imamo jetra pljuča
in sploh že preveč teh stvari
in Sicilijo
ker je navaden patološki pojav
linolej
ker ne ve kje leži Baku
in sviterje ker se oblačijo čez glavo
odstranili bomo dihanje
ker se vdira
ker se vdira
ker se vdira

in konopljo
ker lan in konoplja
to se blazno čudno sliši

odstranili bomo nebo
in vodo ker se začne na V
in le pogledajte ta znak
kako balansira na eni nogi
in zeva proti vrhu

in nazadnje čas
in sploh čistočo
zakaj vsaka čistoča se zamaže
in kaj potem kaj potem